

שבועות לב

משה שווערד

1. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לא עמוד ב

גמרא אמר שמואל ראוהו מטייל. לאו דוקא דאם כן היכי אמרינן בסמוך דס"ד דלהוי הא כמאן דאמר להו, אלא כלפי כי מה שאמר להם חוץ לבית דין שיודעין לו עדות הוא דרך שינויאי קרי ליה מטייל, וכולה פשוטה היא.

2. שערים מצויינים בהלכה

שילח ביד אחר, מפרש בתוס' חדשים לקמן (מ"ב) דנקט עבדו לרבנותא אף דעבדו כגופו וידו כיד רבו כדאיתא במס' ב"מ (צו.), וס"ד דחייב דהוי כתובע בעצמו, קמ"ל דפטור. ובתוס' יו"ט מפרש, דעבדו היינו עבד כנעני, ואין קנין לעבד בלא רבו, נמצא שלא יוכל להרשהו. ועי' בקול סופר דעבד לאו בר ישראל הוא, ואין פיו לשבועה כפי אדוניו בכח שבועת העדות, דשבועת העדות צריך לבוא מבר עדות שהוא ישראל, ועבד לאו בר עדות.

שילח ביד עבדו. פרש"י התובע השביעו ביד עבדו. והא דתנן עבדו ולא קתני

3. שערים מצויינים בהלכה

דף לב. עד שישמעו מפי התובע. פרש"י בואו והעידוני. וכ"פ הרמב"ם (שבועות פ"ט ה"ו) שצריך תביעת בעל דין עצמו. והטעם לזה בגמ' לקמן (לה.) עה"כ (ויקרא ה-א) "אם לא יגיד", ודרשינן אם לו לא יגיד. ובמנ"ח (מצוה קכט) נסתפק אם קטן תבע את העדים ונשבעו, אי חייבים קרבן שבועה, ע"ש.

4. תורת חיים מסכת שבועות דף לב עמוד א

תניא כוותיה דשמואל. ואם תאמר מאי איצטריך ש"ס לאתויי ראייה למילתיה דשמואל כיון דליכא מאן דפליג עליה ואדרבא מתניתין דהכא ודלקמן משמע נמי כוותיה כדפריך מנייהו תנינא. ויש לומר דהשתא דמיתני ש"ס מתניתין דשבועת הפקדון דקתני אמר לו תן לי פקדון כו' ואמר דהתם ע"כ לאו דוקא הוא מדכתיב וכחש בעמיתו אם כן מסתמא אמר דשבועת העדות נמי לאו דוקא הוא דומיא דאמר דשבועת הפקדון דדוחק לחלק בינייהו ואם כן קשיא עליה דשמואל דאית ליה דאמר דהכא דוקא הוא לכך מיתני לה ברייתא דמחלק בהדיא בין אמר דשבועת העדות לבין אמר דשבועת הפקדון דשבועת העדות קתני בא אחריהן פטורין ובשבועת הפקדון קתני חייבים.

5. שערים מצויינים בהלכה

דס"ל להרמב"ן דשתיקה כי האי הודאה הוה, אבל כו"ע מודו שאין יכול להשביען וגם להטיל עליהם חרם בעל כרחן ועי' בנתיבות (ביאורים שם) דיכולין העדים לומר בפירוש אין אנו מקבלין עלינו השבועה, ופטורין משבועת העדות, דדוקא שתיקה בעינן לדעת הרמב"ן. ועי' בשו"ת מבי"ט (ח"א סי' רפג) בשם רבינו יונה, דאם שותק כאומר איני מקבל עלי דמי.

כפרו שניהם כאחת חייבין הא אי אפשר לצמצם. מכאן הקשה בחי' הריטב"א על שיטת הרמב"ן (לעיל לא: ד"ה או) דבמושבע מפי אחרים בב"ד אפי' שותק חייב, דמאי קושית הגמ' והא אי אפשר לצמצם, נימא דמתני' מיירי כשהשביעו שתקו דחשיבה ככפירה. וכן הקשה בחי' הרשב"א (שם ד"ה מתני'). ועי' בש"ך (ח"מ סי' כח סק"ג)

6. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לב עמוד א

והא דתנן כפרו שניהם כאחת חייבים פרכינן עלה בגמרא והא אי אפשר לצמצם [וכו']. פירש רש"י ז"ל דהא דרבי יוסי הגלילי איתא בבכורות (י"ז א') דתנן רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים כאחת רבי יוסי הגלילי אומר שניהם לכהן, ואיכא למידק דהא איכא למימר דשאני התם דהוי בידי שמים אבל בידי אדם אפשר לצמצם, ולכשתמצא לומר דרבי יוסי הגלילי סבר דוקא בידי שמים הויא מתניתין כאידך תנא ונקטינן רבי יוסי הגלילי דהוא עיקר תנא בהאי עניינא התם וידיעה מתניתיה טפי, ודכוותה בב"ק (ט"ו א') אמרינן הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר וכדפרישית בדוכתה.

7. חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לב עמוד א

וקי"ל כרבנן דרבים נינהו ועוד דסתם מתני' כוותיהו, וקשיא לי דהא קי"ל בנזקין כמאן דאית ליה דינא דגרמי וכל דאית ליה דינא דגרמי כל שכן דאית ליה דבר הגורם לממון כממון דמי וכדמוכה בהדיא בב"ק וכמו שכתבתי שם וגם רבותינו בעלי התוס' ז"ל כתבו שם כן וא"כ קשיא הלכתא אהלכתא, ולא היא דהכא שאני דלא חייבה תורה אלא בכפירה שמאבד ממון זה ממש מחמת כפירה של זה וכדאמרי' לעיל אם לא יגיד ונשא עונו לא אמרתי אלא במקום שזה מגיד וזה מתחייב ואף אנו נאמר לא אמרתי אלא בזמן שזה מגיד וזה מתחייב אבל גורם לא אמרינן לדעת רבנן וקי"ל כותיהו, אבל לגבי נזקין כל שגורם לממון מזיק חשבינן ליה, כנ"ל ועיקר.

8. תוספות מסכת שבועות דף לב עמוד א

הכל מודים בעד טומאה - ואין העד יכול לומר בלא עדותי ע"י עדי קינוי וסתירה תשתה ותמות ויפטר בעלה מן הכתובה דהרבה פעמים זכות תולה ונפסדת ע"י העד יותר ממה שנפסדת ע"י עדי סתירה משום דאיכא למימר שמא זכות יתלה לה ולא חשיבי אלא גורמים.

9. תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לב עמוד א

הכל מודים בעד סוטה בעד טומאה. וא"ת ואמאי חייב לימא ליה מאי אפסדתך דכיון דנסתרה תשקינה ותמות, וי"ל דשמא זכות יהא תולה לה, ואע"ג דשמא לא יתלה מ"מ זהו ודאי יותר שתפסיד על ידי העד.

10. רש"י מסכת שבועות דף לב עמוד א

תד"ה הכל ואין כו' תשתה ותמות כו'. בסוטה (ו') תד"ה ושבוא משמע דמסקי דאפילו יש לה ע"א במד"ה שנטמאה אין המים בודקין אותה וא"כ איך יאמר תשתה ותמות שהרי ידיעתו מעכבת מלבדוקה [1] והמל"מ בפ"ג מהל' סוטה הכ"ג הכריע מזה שאין כוונתם שם שע"א יעכב על בדיקותה אלא לענין שנאמן אפי' לאחר שתייתה ע"ש [2] ול"נ דהכא שכבר נשבע העד שא"י ושוב לא מהימנינן ליה אף אם יחזור בו לכן הוה כמו שאינו:

11. דף על הדף שבועות דף לב עמוד א

בגמ': הכל מודים בעד סוטה כו'. וכתבו התוס' (ד"ה הכל מודים) ואין העד יכול לומר בלא עדותי ע"י עדי קינוי וסתירה תשתה ותמות, ויפטר בעלה מן הכתיבה, דהרבה פעמים זכות תולה והקשה במשנל"מ (הל' סוטה פ"ג הכ"ג) דהא מבואר בסוטה (ו' ע"א) בתוספות דאם יש עד אפילו במדינת הים שיודע שנטמאה, שוב אין המים בודקין אותה, ואם כן הכא לא יבדקו לה המים, ותשתה ולא תמות. [1] ותירץ דמכאן מוכח דתוס' כאן ס"ל דסוגיא דסוטה איירי רק ביש ב' עדים במדינת הים, אבל בע"א במדינת הים שפיר שותה ותמות.

[2] בשו"ת נו"ב מהדו"ת (אהע"ז סי' קס"א) דחה דיש לתרץ דזהו דוקא אם העד יבא אח"כ ויקובל עדותו, אז למפרע אין המים בודקין אותה, משא"כ הכא שהשביע הבעל את העד בשבועת העדות, שאם יודע עדות יבא ויגיד, והוא נשבע שאינו יודע, וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד, ולכן אף אם שוב יבא ויעיד שהיא נטמאה, אין אנו מאמינים לו, כיון דאינו חוזר ומגיד, ובכה"ג שפיר הקשו התוס' דיאמר העד מה אפסדתין, שהרי כיון שאמר אינו יודע, שפיר יבדקו אותה המים, ותמות ולא יהי' לה כתובה, וכן תירץ באבני מילואים בסי' קע"ח (ס"ק א').

12. שערים מצויינים בהלכה

לאישתבועי. ובשו"ת חת"ס (חור"מ סי' צ) הראה מקורו מדברי הגמ' כאן, וכן מהא דלקמן (לט.) זה הגונב דעת הבריות שאין לו ממון אצל חבירו וטוענו ומשביעו, דקשה וכי משום טירחא בעלמא שהטריח את חבירו לישיבע באמת יתחייב בעונש הגדול המר הזה, אע"כ דשבועת אמת הוא רע וזר, ואשרי הנזהר בזה [ובירושלמי (פ"ג ה"ח) איתא, כ"ד עיירות היו בדרום וכולם חרבו על שבועת שוא שהיא אמת. וכן איתא במדרש (מטות פכ"ב) דעיירות

מי יימר דמשחבעת. כתב הר"ן לקמן (רפ"ו) דאיכא אינשי דאפילו בקושטא לא בעי

של ינאי המלך נחרבו על שבועות אמת. ועי' באבן עזרא (יתרו כ-ז) עה"כ "לא תשא" שהארץ כהא דרגילים לישבע אפי' באמת, שסופם לישבע בשקר, ואפי' שבועת אמת יש בו משום נושא שמו ית"ש לבטלה. אבל שיטת הרמב"ם (סה"מ צ"מ ע"ז) ששבועת אמת מצוה לישבע, והרמב"ן חולק עליו שאינו אלא רשות, ועי"ש במגילת אסתר (אות ה). והנה המעיין במס' תמורה (ג:) יראה דהפסוק (ואתחנן ו-יג) "ובשמו תשבע" אינו מורה לנו שמצוה לישבע על האמת בשמו, אלא שאם נשבע צריך לישבע בשמו דוקא ולא בשם אלהים אחרים וע"כ צריך לפרש כן בדברי הרמב"ם, שהרי כתב (סוף הל' שבועות) וטובה גדולה היא לאדם שלא ישבע כלל. נועי' בתורת (שם) מה שהקשה מזה על דברי הרמב"ם בסה"מ,

13. שיעורים מצויינים בהלכה

וכו'. ובמדרש רבה (ויקרא פ"ו-ג) איתא, זהו שהבריות אומרים בין זכאי בין חייב לדיי שבועה לא יכנוס. ופי' במת"כ והיינו כר' יונה שם דס"ל שהוא נענש אפי' כשנשבע על האמת. ועי"ש בחי' הרש"ש דאיסור יש אפילו בשבועת אמת. אבל עי' בשו"ע (או"ח סי' קנו ס"א) ד"יזוהר" מלישבע אפי' באמת. וכ"מ מלשון הרמב"ם הנ"ל "וטובה גדולה היא" כו'. ועי' בש"ך (ח"מ סי' כד סק"א) שכתב באמצע הדיבור, אלא "שקשה לישבע" אפי' באמת. ובשו"ת שערי דעה (ח"א סי' קצ) כתב במה שהחרדים נזהרים שלא לישבע על אמת ומפסידים ממון, שכבר כתב הרדב"ז שהוא חסידות של שטות. וכן בנחל יצחק (סי' פז-יד) הביא מהרדב"ז (ח"ד סי' קנב) דחסיד שוטה הוא להפסיד ממנו כדי שלא ישבע הנתבע לשקר כו', אלא אדרבה הלעיטהו לרשע וכו'.

ועי' בשו"ת תירוש ויצהר (סוסי צו) דרבים וכן שלימים נמנעים מלישבע אפי' על האמת, ומבזבזים ממון הרבה ומתפשרים בכל מה דאפשר, וכן כשמזמינים אותם בערכאותיהם וצריך לישבע, יבזו כל הון וסובלים אונסים ויסורים שלא לבוא לידי כך לישבע על האמת. ועי' במלאכת בצלאל לקמן (לט: ד"ה מלמד) דאינו ברור כל כך שיצטרך להפסיד ממון כדי למנוע מלישבע אף באמת, אך בכזה אין כל האנשים ואין כל הסכומי ממון שוים. ועי' בשו"ת אוריין תליתאי (סי' מה) בביאור הענין שלא לישבע אף באמת. וביסוד שורש העבודה (ש"י פ"ה) כתב בזה"ל, ואף שהאמת אתו יותר ראוי לו שיותר ממנו ולא ישבע. ועי' בדברינו לקמן (לט: ד"ה מלמד

14. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לב עמוד ב

הכל מודים בעד אחד דרבי אבא וכו'. פירשתיה במקומה בארוכה בפרק חזקת (ב"ב ל"ד א') עיין שם, ומהכא שמעינן דמחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם. חבירו נוטל ממנו בלא שבועה, דאי לאו הכי אמאי חייב קרבן לימא ליה מי יימר דקא משתבעת כדאמרין בסמוך גבי חשוד, אלא ודאי כדאמרן שאין על חבירו שום שבועה, ומיהו חרם סתם כמו שנוהגין הגאונים ז"ל ובכל הישיבות איכא, כי מי יוכל למנוע מזה שלא יאמר ארור סתם, וכן קבלנו שאפילו בשטר חוב שיש בו נאמנות ואפילו מחרם סתם, דלא מהני ליה למנוע מזה שלא יחרים סתם על מי שגובה ממנו שלא כדין.

15. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לב עמוד ב

שמע מינה משביע עדי קרקע חייב. פירוש דכתובה דמפסדא בכפירתו של עד אינה גובה מן המטלטלין (נ"א: מן התלמוד) אלא מן הקרקע ואפילו בחייו [אם גירשה], מה שאין כן בחוב דעלמא דנהי דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב, מינה

אפילו מגלימא דעל כתפיה (אם גירשה) וכדברירנא בכתובות (נ"ה א') בס"ד, ויש מקשיין למאן דאמר (שם י' א') כתובה דרבנן למה העד חייב קרבן על כפירתו, ואי משום שארה וכסותה הא באלמנה מיהת מדרבנן היא לדברי הכל משום תנאי כתובה, ולא קושיא היא דרחמנא בכל כפירת ממון חייב קרבן והכא כיון דתיקון רבנן והבעל מחויב לה מדרבנן כפירת ממון גמור הוא, וזה פשוט.

16. שערים מצויינים בהלכה

הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב דלא אמר לה לדידה ולא לב"ד. כתב בחי' הרשב"א בשם רבותינו הצרפתים, דמכאן יש ללמוד דיכול אדם להשביע את חברו על הספק אם יודע לו עדות או לא, דהא הכא איחי לא ידעה דמית ולא ידעה דהאי ידע, דאם איתא איחי נמי ידעה ואפ"ה משביעתו. וכ"כ בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' תתק) דניתנה רשות לב"ד להשביעם שיאמר משביע אני עליכם פלוני ופלוני וכי' [והובא בכ"י (חור"מ סי' כח ס"ג)]. אבל בתשובה אחרת (סי' תרנח) כתב דלא מצינו שיוכל אדם להשביע עדיו אם יודעים לו עדות [ועי' בשו"ת הריב"ש (סי' קע) דהוי מושבע ועומד מהר סיני], אלא שאם השביען וכפרו חייבין קרבן, ומי שיודע עדות לחבירו אע"פ שלא השביעו חייב להעידו. וכ"כ הרמ"א (חור"מ סי' כח ס"ב). ובתשו' הריב"ש (שם) כתב, דבמקום שיש לחוש שמיראתן לא יגידו יכול להשביען. ועי' בביאור הגר"א (ס"ק יג). וכתב בקצוה"ח דבסמ"ע (ס"ק טו) משמע דיכול להשביען בע"כ מושבע ע"י אחרים, אבל להשביען שבועת עצמן דהיינו שיאמרו אמן זה אינו יכול. ועי' בתומים (שם סק"ה). ועי' בדברינו לעיל (לא: ד"ה משנה).

17. רש"י מסכת שבועות דף לג עמוד א

קרובים בנשותיהם - נשאו שתי אחיות ואינן כשירין בעדות אחד נמצא שלא היה לו עדות כשכפרה ראשונה אלא הם לבדם וכי תימא למה לי למתנייה איצטריך כגון ששתי האחיות הללו גוססות.

18. תוספות מסכת שבועות דף לג עמוד א

קרובים בנשותיהם - כגון שבשעת ראיית העדות היו רחוקים דבעינן תחלתה וסופה בכשרות כדאמרינן בפרק י"נ (ב"ב דף קכח. ושם) וההוא דחזקת הבתים (שם דף מג. ושם) דבני העיר שנגנב ס"ת שלהן אין דנין בדייני אותה העיר דפריך ולסלקו בי תרי מינייהו ולידייני אע"ג דאין תחלתן בכשרות אין לדמות פסול דמחמת שנוגעין בעדות לפסול דקורבה או לשאר פסולין.

19. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א

אמר רבינא הכא במאי עסקינן כגון שהיתה כת שניה בשעת כפירת ראשונה קרובים בנשותיהן וכו'. דוקא נקט בשעת כפירה ראשונה לומר דבשעת ראיית העדות רחוקים וכשרים היו, דאי בשעת ראייה היו קרובין כי מתו נשותיהן ונתרחקו מאי הוי דהא הוי תחלתן בפסלות וסופן בכשרות, ואע"ג דאמצעותן בפסלות לית לן בה כדקיימא לן (ב"ב קכ"ח א'), פקח ונשתטה וחזר ונתפקח כשר.

20. רבינו חננאל מסכת שבועות דף לג עמוד א

ופריק רבינא כגון שהיתה שניה בשעת כפירת הכת הראשונה קרובין בנשותיהן לתובע או לנתבע שלא היו ראויין לעדות והיו נשותיהן גוססות באותה שעה. מהו דתימא רוב גוססין למיתה וכיון שהן גוססות כאילו מתו כבר וכת השניה כשרין לעדות הן:

21. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א

והא דאמרינן שהיו קרובים בנשותיהם. פירש רש"י ז"ל שהיו העדים קרובים זה לזה מחמת נשותיהן שהיו בעלי אחיות, ולפי זה כשמתה אחת מהם היו שניהם כשרים, וכשתהא אחת מהן גוססת היה סגי לן למימר [?], אלא דנקט שהיו שתייהם גוססות לרבנותא דהוה ס"ד דכיון דרוב גוססין למיתה הדבר היה קרוב שתמות אחת מהם לכל הפחות ויהיו כשרים, ותוכל כת ראשונה לומר הא קיימא שניה, ואפילו הכי אשמעינן תנא דכיון דהשתא מיתה שתייהן בחיים לא מצו אמרי הא קיימא שניה דהשתא מיתה שניה פסולה היא דגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו.

ורבינו חננאל ז"ל פירש שהיתה כת שניה קרובין בנשותיהן לאחד מבעלי דבר, ולהכי נקט שתייהן גוססות דעד דמיתן תרוייהו לא מתכשרא, ולשון הגמרא נוח יותר לפירוש רש"י ז"ל דלישנא דקאמר שהיו קרובין בנשותיהן שהיו הם עצמם קרובים זה לזה משמע טפי, ולפירוש רבינו חננאל ז"ל אם אחת מהם גוססת עדיין היה לומר שיהא השני מכת ראשונה חייב והראשון פטור דהא איכא תרי סהדי בעידן כפירתו, וכיון דבשעת כפירתו פטור אין לחייבו לפי שלא חזר והודה כשכפר חבירו, וכן כתב רבינו הרמב"ן ז"ל.

22. חתם סופר מסכת שבועות דף לב עמוד ב

שם בשלמא שניה תתחייב כו' אלא ראשונה אמאי. ומוקמי ליה בשהיו נשותיהם גוססות ופרש"י קרובים בנשותיהם העדים היו קרובים זה לזה בנשותיהם והא דלא פי' בקיצור שהיו קרובים לתובע ונתבע בנשותיהם וצ"ל דקשה ליה קו' תוס' ד"ה וקרובים כו' דבעי תחילתו וסופו בכשרות ות' תוס' נ"ל לדחוק שבשעת ראייה היו רחוקים ולכן פי' בנשותיהם של עדים והוה שפיר תחילתו בכשרות דאפשר לצרף עם אחר ואינו בפסול. מיהו צ"ע אכתי הראשון שבכת הראשונה לפטור דהא שבק השני לצרף עם א' מכת השנייה ויש לדחוק דאיירי דכת א' ראתה שבפניהם הלוהו וכת השנייה מעידים שהודה בפניהם וא"א לצרפם:

ובלא"ה צ"ל כן דאל"ה ונניח ג"כ שכבר היו קרובים בשעת ראייה דלא כתוס' ה"ל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה כשני אחים שראו באחד שהרג הנפש ספ"ק דמכות ואם כן כת הראשונה אמאי תתחייב ודו"ק:

23. תוספות מסכת שבועות דף לג עמוד א

קא משמע לן - אין לפרש קמ"ל דאין רוב גוססין למיתה דבהדיא מוכח בפ' כל הגט (גיטין דף כח.). דרובן למיתה אלא פירוש אע"ג דרוב גוססין למיתה השתא מיהא לא שכיב.

24. שערים מצויינים בהלכה

חומר עריות אין מעדין עליהן, אבל דעת הרמב"ם (גירושין פ"ו הכ"ח, תרומות פ"ט ה"ג) אינו כן, אלא נותנין עליו חומרי חיים גם לענין תרומה ונחלה, ועי"ש שיש לפרש בגמ' כאן כפשוטו, דקמ"ל שאינו רוב גמור. ועי"ש ברא"ש שרוב גוססין אינם חיים שלשה ימים או ד'. ובמרדכי (שם סי' תחסד) כתב שני ימים או שלשה. ועי' בשו"ע (י"ד סי' שלט ס"ב) ובש"ך (שם סק"ח) ובפת"ש (אהע"ז סי' יז ס"ק קלא).

ועי' בשו"ע (שם ס"א) דק"ל דגוסס דינו כחי לכל דבר, ואסור לעשות שום דבר לקרב מיתתו, עי"ש הפרטים. וכתב הש"ך בשם

קמ"ל וכו'. פרש"י ולימדך שהגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו, ואע"פ שרובן למיתה. ומפרש הרא"ש (מו"ק פ"ג סי' צז) דקמ"ל דאע"ג דרוב גוססין למיתה, מ"מ כשהוא לפנינו הרי הוא כחי לכל דבריו, וכן יש בספרים קמ"ל דהשתא מיהא לא שכיב, אבל כשאינו לפנינו והניחו גוסס תלינן שכבר מת. וכן מבואר מדברי התוס' כאן.

כתבו התוס' במס' יבמות (קכא. ד"ה ולא היא) דרוב גוססין אין מעדין עליהם אע"פ שרובן מתים. ועי' בשו"ת משיב דבר (ח"ד סי' כח) דמפרש"י ותוס' מבואר דהוא רוב גמור, ומה"ת המה בחזקת מתים, ורק משום

25. דף על הדף שבועות דף לב עמוד ב

בגמ': הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב כו'.

בש"ת נו"ב (קמא אהע"ז סימן ל"ג) הקשה א"כ אמאי תנן לעיל (ל' ע"א) שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים, הא לגבי עגונה דאיתתא, לומר שמת בעלה, גם אשה נאמנת, וא"כ למה אין שבועת העדות נוהגת בנשים.

ומכאן הביא ראי' ליסוד גדול שמחדש שם שמה שע"א נאמן בעדות אשה, ה"ז מן התורה, וכדאיתא בספרי (שופטים פסקא מ"ה) "לא יקום עד אחד באיש", באיש אינו קם, אבל קם הוא באשה להשיאה עכ"ל.

[1] ואם כן מקרא הוא דילפינן דע"א כשר בעדות אשה, וכל זה הוא בעד כשר (כמו לגבי שבועה), אבל אשה או עד מפי עד אינם נאמנים בעדות אשה רק מדרבנן. ולפ"ז א"ש הא דתנן שבועת העדות אינה נוהגת בנשים, שכיון שמן התורה אין האשה נאמנת, אין נוהג אצלה דין שבועת העדות.

בש"ש (ש"ז פ"א) הביא שהמשנה למלך בפרשת דרכים בדרך מצותיך (סי' ק"ל) הקשה כבר קושיא זו, [2] ותירץ שכיון שאינה ראוי' להעיד בעלמא, אף שנאמנת לגבי עדות אשה, אינה חייבת בקרבן שבועת העדות, עיין שם עוד בש"ש.

ובש"ת עטרת חכמים (חו"מ סי' י"ז) וש"ת הגרע"א (ריש סי' קי"ט) [3] כתבו דאף דאשה מועיל עדותה, מ"מ אינה בשבועת העדות, דאינה בכלל "עד", משא"כ עד כשר, מה שבשאר דברים אינו בכלל שבועת העדות הוא כיון דאינו בכלל "והוא לא יגיד", שהרי אינו צריך להגיד עדות, שאינו מועיל כלום, אבל לגבי עדות אשה, הרי הוא "עד", כיון שהוא עד כשר, ובכלל "אם לא יגיד" כיון שעדותו מועלת, אבל אשה איננה בכלל "עד" כלל.